

Motion till riksdagen 2009/10:C203

av LiseLotte Olsson m.fl. (v)

Sambors arvsrätt

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till en lagändring som innebär att det införs arvsrätt mellan sambor.

Bristande trygghet för sambor

Alltfler människor lever i dag som sambor. I dag är cirka en tredjedel av alla sammanlevande par sambor. Att flytta ihop med någon och bli sambo utan att vara registrerad partner eller gift kan ge oönskade privatekonomiska konsekvenser som få människor känner till. I tidningarnas ekonomidel brukar jurister alltid råda sambor att gifta sig eller teckna testamente av rent ekonomiska skäl.

Många lever i den villfarelsen att sambolagen (2003:376) ger ett skydd för sambor som liknar det som gäller för sedan tidigare registrerade partner¹ eller gifta. Att så inte är fallet är något som ofta upptäcks när det redan är för sent, exempelvis när den ena sambon avlidit. Till skillnad från gifta och sedan tidigare registrerade partners ärver inte sambor varandra. För sambor fördelas arvet enligt arvsordningen, i första hand till barn, i andra hand till den avlidnes föräldrar och om föräldrarna inte är i livet till den avlidnes syskon.

För att sambor ska ärva varandra krävs testamente. Den egendom som omfattas av sambolagen är den bostad och det bohag som skaffats för gemensamt bruk. All annan egendom, t.ex. bil, båt, fritidshus, aktier, fonder, bankmedel och ideella rättigheter, omfattas inte enligt 3–6 §§ sambolagen (2003:376). När en sambo avlider kan den efterlevande begära bodelning enligt sambola-

¹ De samkönade par som genom partnerskapslagen 1995–2009 ingått registrerade partnerskap. Riksdagen beslutade den 1 april 2009 att äktenskapsbalken ska vara könsneutral. Den särskilda partnerskapslagen upphävdes då. De par som hade ingått registrerat partnerskap före lagens upphävande, den 1 maj 2009, kan fortsätta att vara registrerade partner om de vill, annars kan de omvandla sitt registrerade partnerskap till äktenskap.

Fel! Okänt namn på

gen. Bodelningen görs då mellan den efterlevande sambon och den avlidnes arvingar och eventuella testamentstagare. En efterlevande sambo kan också begära att få överta gemensam bostad och gemensamt bohag. Den avlidnes arvingar och testamentstagare ska då ersättas med värdet för det som övertas. Det finns också en skyddsregel som innebär att en efterlevande sambo, i den mån egendomen räcker till, alltid har rätt att som sin andel få ut så mycket av den behållna egendomen, efter avdrag av skulder, att det motsvarar värdet av två prisbasbelopp². Resten ärver eventuella barn, föräldrar eller syskon till den avlidne.

Tidigare utredning

Civilutskottet har tidigare avslagit motioner om rätt för sambor att ärva varandra. I sitt betänkande 2008/09:CU15 *Arvsrättsliga frågor* hänvisar utskottet till propositionen 2002/03:80 *Ny sambolag* där regeringen anfört att utgångspunkten bör vara att det inte får införas så utförliga regler för sambor att man skapar ett "äktenskapsliknande system av lägre dignitet"³.

Vänsterpartiet anser att denna argumentation och värdering är irrelevant. Faktum är att väldigt många par lever som sambor, och lagen bör utformas utifrån människors praktiska behov av skydd vid en partners dödsfall.

Sambolagens konsekvenser

Efter Estonias förlisning och därefter tsunamikatastrofen blev sambolagens brister uppenbara för många människor som mist sin livskamrat. För andra rycks partnern bort ur vardagen. För sent upptäcker alltför många att de saknar rätt att ärva sin avlidne sambo. Konsekvensen blir att de inte bara mister sin partner utan även tvingas flytta ifrån sin bostad eller blir av med annan egendom.

Ofta görs invändningen att alla sambor som vill ärva varandra kan upprätta ett testamente för det. Men uppenbarligen är det långt ifrån alla sammanboende par som i god tid före sin bortgång är tillräckligt inlästa på lagstiftningen för att vara medvetna om hur arvet utfaller. Självklart ser man den man lever tillsammans med som par som sin närmast anhöriga och som sin naturliga arvtagare.

² Prisbasbeloppet för 2009 är 42 800 kr.

³ Bet. 2008/09:CU15 *Arvsrättsliga frågor*, 8, samt prop. 2002/03:80 *Ny sambolag*, s. 25.

En möjlighet att ärva varandra

Ovanstående exempel visar på orimligheten i den gällande sambolagstiftningen. Den efterlevande parten är i praktiken helt utelämnad till arvingarnas godtycke om samboparet inte har skrivit något inbördes testamente.

I de fall där den avlidna har barn sedan tidigare kan det anses skäligt att dessa får ut sin laglott som vid arv mellan makar, men då arvtagarna är äldre släktingar eller syskon till den avlidna bör deras rätt till arv få stå tillbaka till förmån för den efterlevande sambon. Det finns många människor som av olika skäl inte vill eller kan gifta sig.

Vänsterpartiet anser att det är viktigt att dessa människor inte faller utanför den trygghet som arvsrätten kan ge. Vi anser att sambor bör skyddas på samma sätt som äkta makar i händelse av dödsfall och att lagen därmed ändras så att det införs arvsrätt mellan sambor. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med lagförslag som innebär att det införs arvsrätt mellan sambor.

Stockholm den 22 september 2009

LiseLotte Olsson (v)

Marianne Berg (v)

Josefin Brink (v)

Kalle Larsson (v)

Torbjörn Björlund (v)

Egon Frid (v)